

The Ongoing Collective

ANARCHAFEMINISTA MANIFESZTUM 1.0

A Szabad Oldalak kollektíva tisztában van a fizikai könyvek ökológiai hatásával, ezért emlékeztetjük aszt hogy:

Oszd meg

a könyveid szeretettel a családból vagy a közösségből.

Ajándékozd el

a könyveket, amelyekre már nincs szükséged.

Ne dobd el

soha a könyveket, még ha megrongálódtak sem. Valaki másnak örömet okozhat.

Javítsd meg

Keríts időt, hogy megjavíts egy könyvet és adj esélyt, hogy másokhoz eljusson.

Csak azt vedd meg, amire szükséged van

Ne vásárolj könyveket dísznek. Azt vedd meg, ami tényleg érdekel.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

aszem.info

facebook.com/aszempont

aszempont@gmail.com

A Pagini Libere (Szabad Oldalak) egy anarchista kiadó.

Decentralizált, autonóm és horizontálisan szerveződő kollektíva. Román és – alkalomadtán – más nyelvű nyomtatványaink (könyvek, brosrák, fanzinek) kiadásával az a célunk, hogy a jelenlegi kapitalista és autoritárius rendszernek ellenállni képes személeteket és gyakorlatokat népszerűsítsünk, ösztönözzünk.

A libertárius hagyományban a pamflet, a rejte és titkon nyomtatott kiadványok gyakran közkezen forogtak, szabadon. A Pagini Libere Kiadó folytatni kívánja ezt a hagyományt és arra bátorít mindenkit, hogy használja, adaptálja és – ha indokolt – módosítsa szövegeinket. Az egyetlen kitétel az, hogy mindez ne kereskedelmi célból történjen. Arra kérjük azokat, akik az általunk kiadott anyagokat vagy az azokból kiragadott részleteket használják, amennyiben lehetséges, jelezzék a forrást.

A szem egy önszerveződő és nem hierarchikus romániai, magyar nyelvű társadalomkritikai és kulturális online folyóirat.

Elméleti, tudományos és kritikai publikációinkon keresztül szociális problémákra igyekszünk reflektálni. Erdélyi folyóiratként abban a sajátos helyzetben vagyunk, amely lehetővé teszi, hogy összekötő kapocsként működhessünk a magyar és a román kritikai kultúra, valamint a határon inneni és túli magyar nyelvterületek és más európai kritikai kezdeményezések, publikációs felületek és politikailag aktív csoportok között.

A Hallgatásod nem véd meg feminista sorozatunkat a Határokon átívelő feminista manifesztummal indítottuk, mely a koronavírus által felerősített társadalmi és gazdasági válság kontextusában ösztönöz bennünket az interszekcionális feminista fellépésre, hogy a járványból lehetséges legyen egyfajta feminista kilépés. Ezt bell hooks Megérteni a patriarchátust című elemzésével folytattuk, mely bevezető jellegű a patriarchális társadalmi viszonyok és a feminizmus jobb megértéshez. Majd két romániai szerzőtől, Carolina Voziantól és Vincze Enikőtől származó, a lakhatás problémájára fókuszáló szöveggel folytattuk, melyek szintén kapcsolódnak a koronavírus által meghatározott aktuális kontextushoz. Ha a lakhatásra nem mint árura és luxuscikkre tekintünk, ahogy ezt a kapitalista rendszer teszi, hanem alapszükségletként tekintünk, láthatóvá válik annak nélkülözhetetlen volta. Az egészséghez, az élethez, és az alkotáshoz, a forradalmi gondolatok megszületéséhez is szükségünk van egy otthonra.

Az otthon gondolatából kiindulva is eljutunk az interszekcionalitás gondolatához, azaz ahhoz, hogy a különböző hatalmi viszonyok különböző metapszempontjaiban álló identitással rendelkező személyekre különböző és akár sokszorosan elnyomó módon hathatnak ezek a viszonyok. Az interszekcionalitás kérdéséhez bevezetőként szolgált A Combahee River Collective Nyilatkozata és Kimberlé Crenshaw Ted-előadásának fordítása. Ez a két szöveg nyitotta fordításosorozatunk antirasszista szövegblokkját, melyben igyekeztünk mind külföldi mind hazai szerzők írásaiból meríteni. Oana Dorobanțu és Georgiana Aldessa

Lincan romániai roma aktivisták szövegeiben a romák elleni rasszizmusról olvashattunk és a szövetségesség kérdéséről, míg Carmen Gheorghe esszéjében a romániai roma feminizmusról és a düb mozgalombeli felhasználásáról beszél. Audre Lorde amerikai fekete feminista is a dübérzések felhasználhatóságáról beszél, és ezek kezelésének és megfelelő csatornázásának a fontosságáról egy a különbözőségeket felismerő egyenlőbb jövőért folytatott küzdelem szempontjából. Lorde a sorozatban megjelent másik szövegében pedig magáról a különbözőségről és annak feminista újradefiniálásáról beszél.

Sorozatunkat, mindezek után az EAST (Essential Autonomous Struggles Transnational) azaz a Nélkülözhetetlen Autonóm Transznacionális Küzdelmek feminista aktivistacsoportosulás A nélkülözhetetlen sztrájk március 8-i manifesztumával folytattuk, mely a kapitalista, patriarchális, rasszista és kolonialista elnyomás ellen küzdőket hívja sztrájkra és ösztönöz a transznacionális és interszekcionális, antikapitalista feminista összefogásra. Most is hasonló mozgalmi hangnemben folytatjuk a The Ongoing Collective Anarchafeminista manifesztumával, mely fordítássorozatunk utolsó, anarchista szövegblokkját nyitja meg, melyben az interszekcionális, antirasszista és transznacionális összefogás antikapitalista és antiautoriter jellegére fókuszáló szövegeket mutatunk be. Szó lesz többek között a romániai anarchafeminista mozgalmak történetéről, az öngondoskodás antikapitalista felfogásáról, az önszerveződő aktivista csoportok belső stratégiáiról, illetve az abolicionista feminizmusról.

Senki sem szabad, amíg nem vagyunk mind szabadok!

Ugron Nóra sorozatszerkesztő bevezetője

ANARCHAFEMINISTA MANIFESZTUM 1.0¹

Egyel sem kevesebbet!

Globális férfiuralomban élünk. A nőket elnyomják mindenhol a világon és ők magukat egymás között is. Amikor a világ globális faluvá válik, amikor az információ, a tőke és a vírusok instant módon utaznak világszerte, nem tehetünk úgy, mintha nem tudnánk, hiszen igenis tudjuk. Mit is tudunk? Tudjuk, hogy a nőket politikailag, gazdaságilag, társadalmilag és szexuálisan elnyomják. Nem számít, melyik elnyomás forrásaira koncentrál az ember, a faji, az osztálybeli, a nemi vagy a birodalmi, a nők mindig legalul vannak.

Számos eszköz létezik a férfiak kiváltságainak gyakorlására, egy hasznos, bár átmeneti jellegű felsorolás a következőket tartalmazhatja: a halál, az állam, a tőke és az imaginárius. A halál, mert a nők világméretű gendercídium áldozatai, az állam, mert a szuverén állam a szuverén nem apparátusa, a tőke, mert gazdasága jobban kihasználja a nőket, mint a férfiakat, az imaginárius pedig azért, mert a globális férfiuralmi képzelet folyamatosan a nők számára káros és elnyomó képeket gyárt és reprodukál.

1. A nők gendercídiuma

Világszintű háború zajlik, és ezt a háborút a nők ellen vívják.

Miért van több férfi, mint nő a bolygón, annak ellenére, hogy a nők általában hosszabb ideig élnek? Hol van az összes eltűnt lány? A „hiányzó lányokat” nem százával vagy ezrével, hanem milliókban számolják. Mára körülbelül 126-160 millió lány tűnt el a világ népességéből a nemi alapú szelektív terhességmegszakítás², a csecsemőgyilkosság és az ellátás terén mutatkozó

1. Eredetileg angol nyelven megjelent a *Public Seminar* folyóirat honlapján 2020. május 17-én. Online: <https://publicseminar.org/2020/05/anarchafeminist-manifesto-1-0/>

2. <https://lozierinstitute.org/sex-selection-abortion-the-real-war-on-women/>

egyenlőtlenségek következtében. De a női testekkel szembeni erőszak nem szűnik meg születés után: hármunkból egy nő tudja, mert maga is megtapasztalta – fizikai vagy szexuális erőszak formájában, vagy nagyon gyakran mindkettő kombinációjaként. Nemcsak a nők, hanem általában az összes feminizált és queer test is erőszak tárgya, amely, bár a különböző interszekciónak megfelelően különböző formákat ölthet, de mindig nemi alapú erőszak.

A nemi erőszak a nőkkel szembeni szexuális erőszak leggyakoribb formája. Az Egyesült Nemzetek statisztikája³ szerint a nők 35 százaléka él át fizikai vagy szexuális erőszakot, és a nők 70 százaléka élete során tapasztalt fizikai vagy szexuális erőszakot egy intim partner részéről. A nők és a lányok együttesen az emberkereskedelem áldozatainak 72 százalékát teszik ki: közülük 5 nőből 4, illetve 4 lányból 3 szexuális kizsákmányolás céljából esik emberkereskedelem áldozatává, továbbá a gyermekkereskedelem áldozatainak háromnegyede lány. Ezenkívül 650 millió nő és lány 18 éves kora előtt kötött házasságot⁴, ami iskolaelhagyást, kevesebb lehetőséget és autonómiát, valamint a családon belüli erőszak fokozott veszélyét jelenti. Az otthon nem biztonságos a nők számára, amint azt a koronavírus-járvány megerősítette: ahogy a lezárások folytatódnak, gyakoribbá válik a nemi alapú erőszak⁵.

Hol vannak a férfiak ezekben a számokban? Hol van a férfiak szerepe a nemi alapú szelektív terhességmegszakításban, a lánycsecsemő-gyilkosságokban, a gyermekházasságokban, a nemi erőszakban, az emberkereskedelemben és a nőgyilkosságokban? Amikor épp nem a nőket verik, csatlakoznak-e a feminista ügghöz, hordozzák-e a zászlókat, ordítanak-e velünk, vagy a legjobb esetben csak hallgatnak? Legtöbbször hallgatnak, és ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy az „első nem”⁶ még jó ideig az első maradjon.

3. <https://www.unfpa.org/gender-biased-sex-selection>

4. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>

5. <https://www.theguardian.com/global-development/2020/apr/28/calamitous-domestic-violence-set-to-soar-by-20-during-global-lockdown-coronavirus>

6. Implicit utalás: Simone De Beauvoir, *A második nem*, Gondolat, Budapest, 1969, fordította Görög Lívia, Somló Vera. Beauvoirral ellentétben mi a “második nem” kifejezést nem csak a nőkre értjük, hanem mindenkire aki kizáródik az “első nemből”, mindenkire akit nem férfiként lát a társadalom.

A nők gendercídiума és az ellenük elkövetett erőszak minden formája ellen mi, anarchafeministák minden nő felszabadítását követeljük. Eggyel sem kevesebbet! Ni una menos!⁷ Vagy mindenki, vagy egyikünk sem lesz szabad.

2. A szuverén állam a szuverén nem apparátusa

A férfiak a szuverén nem, mert a szuverén államokhoz hasonlóan nekik sem kell elismerniük senki más (nemi) felsőbbrendűségét velük szemben. A világ jelenleg államokra van osztva, és így egyetlen földdarab sincs, ahová menekülhetnénk. Tehát kénytelenek vagyunk állami uralom alatt élni, ami viszont azt is jelenti, hogy kénytelenek vagyunk férfiuralom alatt élni: 2019-ben 149 vizsgált államban a női államfők aránya mindössze 11% volt, míg átlagosan a minisztereknek csak 21%-a és a parlamenti képviselők 25%-a volt nő. Összegezve: nagyrészt a férfiak döntenek arról, hogy mi legális és mi illegális, kinek, hogyan és mikor kell adót fizetni, kinek, hogyan és mikor kell munkát adni, házasságokat kötni, vagyont örökölni, egészségügyi biztosításhoz jutni, óvodákat építeni, és az abortuszt legalizálni – vagy sem. Tekintettel arra, hogy férfiuralom alatt élünk, vajon meglepődünk-e, amikor azt halljuk, hogy világszerte a nők munkájukért átlagosan a férfiak munkabérének 63 százalékát kapják?⁸

Nem, nem lepődünk meg.

Ez azt jelenti, hogy küzdenünk kell egy női államfőért?

Nem, azt jelenti, azért kell küzdenünk, hogy egyáltalán ne legyenek államfőink. (Bár igaz, ha mindenképp kell legyen egy államfő, nem bánnánk az őrségváltást).

Nem szabad illúziókat dédelgetnünk: nem létezhet feminista állam, mert a feminizmus minden nő felszabadulását jelenti, és az állam az az eszköz, amely

7. A *ni una menos* spanyolul azt jelenti, hogy egy nővel sem kevesebb. A Ni Una Menos! az Argentínából Latin-Amerika egész területére elterjedt, a nemi alapú erőszak ellen küzdő feminista szerveződésnek is a neve.

8. Ez az adat a Világgazdasági Fórum 2019 december 16-án publikált *Global Gender Gap*, azaz a nemek közötti bérszakadék globális jelentéséből származik: <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2020>; http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

révén az emberek kisebbsége uralkodik túlnyomó többségük felett. De a feminizmus nem jelentheti csak néhány nő felszabadulását. Van egy másik nevünk erre: elitizmusnak hívják. „Amikor néhány hatalmon lévő nő uralja a hatalomtól megfosztott nők többségét, egyenlőtlen osztálydifferenciálás jön létre. Ha a nők többsége nem akarja, hogy a férfiak irányítsák őket, miért akarja, hogy a nők kisebbsége gyakoroljon hatalmat felettük?”⁹ A nőknek a férfiakkal szembeni hatalomért való versengés helyett a férfiuralom megdöntésére kell törekedniük, és az anarchafeminizmus a legjobb eszköz erre, mert ez a legjobb ellenszere annak, hogy a feminizmus egyszerűen elitizmussá, vagy ami még rosszabb, fehér kiváltsággá váljon.

Egy olyan korszakban, amikor egyetlen nő elnökké választását gyakran minden nő felszabadulásaként jelenítik meg, amikor az olyan nők, mint Ivanka Trump, feminista csatákat sajátíthatnak ki azáltal, hogy a #womenwhowork hashtaget divatmárkává alakítják, amikor a felszabadulás eredménye, hogy az elit réteg „női munkáit”, a takarítást és a gyerekgondozást, más nőkkel végeztetik el, akkor a múltbéli anarchafeministák alapvető üzenete sürgetőbb, mint valaha: „A feminizmus nem női vállalati hatalmat vagy női elnököt jelent: a vállalati hatalom és az elnöki pozíció megszüntetését jelenti.”¹⁰ A szabadság oszthatatlan, és a nők elnyomásának és kizsákmányolásának minden lépése, a nők jogainak minden megtagadása, bárhol és bárki által történjék is, minden egyes nők elleni erőszakos cselekmény, és bárki, aki részt vesz ezekben, hozzájárul minden nő nemi alávetettségéhez.

A szuverén államok által a szuverén nem privilégiumának fenntartása érdekében elkövetett erőszakkal szemben mi, anarchafeministák, minden nő felszabadítását követeljük. Eggyel sem kevesebbet! Ni una menos! Vagy mindenki, vagy egyikünk sem lesz szabad.

9. He Zhen: *Women liberation*. In *Anarchism. A documentary history of libertarian ideas*, Vol 1, szerk. Robert Graham, Black Rose Book, 2005, 341.

10. Peggy Kornegger: *Anarchism: The Feminist Connection*. In *Quiet Rumors*, Oakland, CA: AK Press, 2012, 25.

3. A tőke bűnei

Ha felszabadulunk az államhatárok intellektuális igájától, és az egész bolygót a keretünknek tekintjük, akkor az első szembetűnő adottság, hogy az emberek nem igazodtak mindig a társadalmi nemi konvenciókhoz, sőt, ha meg is tették, nagyon különböző módokon fejezték ki. Csak a világméretű kapitalista rendszer megjelenésével vált a társadalmi nem merev binaritása annyira hegemónikussá világszerte. Ez nem jelenti azt, hogy a globális kapitalizmus előtt nem léteztek nemi különbségek, és azt sem, hogy a kapitalizmus hozta volna létre a patriarchátust. Egyszerűen azt jelenti, hogy a kapitalizmus újra elfoglalta a patriarchátus korábban meglévő formáit, felszámolta a matriarchátust, ahol az létezett, ezáltal pedig új erőt és új lehengerlő lendületet adott a férfiuralomnak. A kapitalizmusnak „nőkre” van szüksége, mert szüksége van arra az előfeltételre, hogy a nők nem „dolgoznak”, amikor kimossák férjük és gyermekeik zokniját és elkészítik ebédjüket: el kell hitetniük velük, hogy amikor ezt teszik, pusztán jó feleségek és jó anyák. Ha egy tőkésnek fizetnie kellene minden takarításért, főzésért, etetésért, gondozásért, gyermekfelügyeletért és gyermeknevelésért, amelyet a „jó feleségek” és a „jó anyák” ingyen végeznek, akkor nem létezhetne kapitalizmus, mert ez határt szabna a profit korlátlan növekedésének, amely a kapitalizmust mint gazdaságot meghatározza. A nők nemcsak a kapitalista kizsákmányolás tárgyai, hanem egyfajta „szuperkizsákmányolás” tárgyai is azáltal,¹¹ hogy az általuk végzett munka munkajellegét nem ismerik el.

De a fizetetlen, ingyenes női munkaerő kizsákmányolása mellett a kapitalizmusnak a természeti erőforrásokat is ki kell zsákmányolnia az erőforrások kitermelésével, a munkaerő áramlását pedig leszabályoznia. Ez az oka annak, hogy a kapitalizmus kezdettől fogva kéz a kézben járt a gyarmatosítással, a földfoglalásokkal és a természeti katasztrófákkal. A profit végtelen felhalmozásának

11. Maria Mies: *Patriarchy and Accumulation on a World Scale. Women in the International Division of Labour*, 1986, London, Zed Books.

szentelt rendszerként a kapitalizmus az államhatárok meglétére alapoz a munkaerő mozgásának és a természeti erőforrások kitermelésének szabályozásában, ugyanakkor a rasszizmusra is támaszkodik, hogy bizonyos testeket jobban kihasználhatóvá tegyen. Ez az, ahol a legnyilvánvalóbban mutatkozik meg az interszekcionalitás. Mivel színes nőnek lenni a kizsákmányolhatóságnak egy olyan fokát jelenti, amely nem vezethető vissza egyszerűen arra, hogy valaki nő és színes. Hasonlóképpen, őslakos nőnek lenni, akinek a környezetét megsemmisítették és vizeit megmérgezték, a kizsákmányolásnak egy akkora mértékét jelenti, amekkorát semmilyen havi juttatás nem téríthet meg. Valami nagyon különös történik a tőke bűneinek ezekben a metszéspontjaiban, és itt virágzik a „nemek gyarmatosítása”.¹²

A természeti erőforrások kapitalista kimerítésének, a testek faji besorolásának és a nemi elnyomásnak e szisztematikus összefonódása ellen, és szemben azzal a határmegvonással, amely a nőket egymástól elválasztja, hogy könnyebben kihasználhatóvá tegye őket, miközben környezetünket is lerombolja, mi, anarchafeministák, minden nő felszabadítását követeljük. Eggyel sem kevesebbet! Ni una menos! Vagy mindenki, vagy egyikünk sem lesz szabad.

4. Lehetséges egy másik nőkép

Ezen a ponton ellenségeink kifogásolhatnák: miért ragaszkodunk a feminizmushoz, és nem pusztán anarchizmusnak hívjuk ezt? Ha a cél az elnyomó hierarchiák minden formájának felszámolása, akkor nem kellene megszabadulnunk a nemek binaritásától is, amely a „nőket” szembeállítja a „férfiakkal”, és így egy heteronormatív mátrixba zár minket?

Erre azt tudjuk felelni, hogy a transzindividuális ontológiából kiindulva a testeket – és a női testeket különösen – nem individuumokként, egyszer és mindenkorra adott tárgyakként, hanem folyamatokként kell megérteni. A női testek – mint minden test – többes számban értett testek, inter-, intra- és

12. Maria Lugones: The Coloniality of Gender. In *The Palgrave Handbook of Gender and Development*, London Palgrave Macmillan UK, 2016.

szupraindividuális szinten megvalósuló affektív és asszociációs mechanizmusok által konstituált folyamatok. Testünk inter-individuális, egyénközi találkozás útján jön létre, szupra-individuális, egyén feletti erők – mint például földrajzi elhelyezkedésük – alakítják őket és olyan intra-individuális, egyéni belüli testek alkotják, mint a molekulák, amelyeket belélegzünk, a hormonok, amelyeket kiválasztunk vagy a képek, melyeket mindennap befogadunk.

Pontosabban szólva nem vagyunk, és soha nem is voltunk, egyének. A szó szoros értelmében transzindividuális folyamatok vagyunk, a létrejövés különböző szinteken megvalósuló folyamatainak véletlenszerű helyszínei. Relációk vagyunk, nem szubsztanciák. Folyamatok, nem dolgok. Csak akkor beszélhetünk férfi vagy női testekről, ha a bőrt tekintjük ezek határainak. De ha túlnézünk ezeken a határokon és az emberi testet alkotó sejtek összességét és a közöttük létrejövő viszonyt szemléljük, látni fogjuk, hogy 95%-uk túlmutat ezen a dichotómián.¹³ Akkor, és csakis akkor, ha elfogadjuk ezt a transzindividuális perspektívát, beszélhetünk a „nőiségről” a heteronormatív kereten kívül, és csak így válik ez a fogalom alkalmassá, hogy a nők minden típusát magába foglalja: feminin nők, maskulin nők, transznemű nők, nőnemű nők, hímnemű nők, lesbikus nők, biszexuális nők, interszexuális nők, cisznemű nők, aszexuális nők, queer nők, és így tovább. Egészen addig a nővé válás módjáig, amelyet még nem találtak fel, mert egy másik nőkép nem csak lehetséges: ez már mindig is elkezdődött.

A nemi binarizmus, a homofóbia és a transzfóbia nevében elkövetett erőszakkal szemben mi, anarchafeministák minden nő felszabadítását követeljük. Eggyel sem kevesebbet! Ni una menos! Vagy mindenki, vagy egyikünk sem lesz szabad.

5. Az én technológiái

De a képzeletbeli apparátus, amely fenntartja a globális férfiuralmat, még a nővé válás folyamataiba is behatolt. A női testek mindenütt a fegyelmzés folyamatának tárgyát képezik, amelynek célja nem csupán a testek irányítása,

13. Myra Hird, M.: Naturally queer, *Feminist Theory*, Vol 5, Issue 1, 2004, 85-88.

hanem az, hogy belénk táplálja az elképzelést, miszerint testünket irányítani kell. Az egészség, a szépség és a gondoskodás képei és rituáléi sokat változnak kontextusról kontextusra, de mindenhol az én férfiuralmi technológiáinak gyakorlásának egyik legerőteljesebb talaját jelentik. Így jönnek létre az engedelmes szubjektumok: nem (csak) a kívülről jövő szabályok előírásával, hanem a saját alávetettségükben való önkéntes, sőt időnként örömteli részvétel révén.

A 19. század óta, vagyis a gyárak és a kötelező katonai szolgálat megjelenése óta, az európai férfiak a „nagy férfias lemondáson” estek át¹⁴: felhagytak minden színnel, csipkével és felhajtással, hogy felöltsek a józan, kétrészes öltönyt, amelyet ma minden fontos férfi visel, az első állásinterjúra induló főiskolai hallgatótól kezdve az államfőig, aki háborút hirdet. Ez minden bizonnyal növelte funkcionalitásukat, valamint ünnepélyességüket, különösen, amikor a kabát, amely közvetlenül a katonai egyenruhából származik, a mellkas közepén kinyílik, hogy felfedje a „nyakkendőnek” nevezett dolgot. A férfiak minden más díszről lemondva világossá tették, hogy nincs szükségük ilyesmire, éppen azért, mert önmagukban már annyira fontosak, míg a nők, akiknek állandóan ki kell egészíteniük magukat, viselik a színek, a csipkék és a felhajtások minden terhét.

A gondoskodás terheinek legnagyobb részét is ők viselik, a fogalom minden értelmében, a gyermekgondozástól a testápoláson át az egészségügyig. A nők teste és szexualitása a férfiak helyzetéhez képest felfoghatatlan mértékben medikalizált és patologizált. Miért kellene a nőknek évente egyszer meglátogatniuk egy nőgyógyászt, míg a férfiak többsége egész életet leélheti anélkül, hogy valaha is urológushoz fordult volna? Miért van szükségük a nők nemi szerveinek sokkal több „ellenőrzésre”, mint a férfiakénak? Azt feltételezzük, hogy valami biztosan nincs rendben, csak azért, mert... nők?

A női szexualitás fegyelmezése nem áll meg a nőgyógyász ajtajánál. Jelenleg legalább 200 millió nő van, aki a női nemi szerv megcsonkításán esett át,

14. John Carl Flügel: The great masculine renunciation, *The Psychology of Cloths* (1930); újra megjelent: Purdy, szerk.: *The Rise of Fashion. A Reader*, Minneapolis: Minnesota University Press, 2004, 102-108.

gyakran olyan fiatalon, hogy nem is tudják, a dolgok másképp is alakulhatnak. A körülmetélés rituáléihoz kapcsolódóan egyes nőknek olyan eljárásokat kell elviselniük, mint a klitoridektómia, a labia eltávolítása, az infibuláció, ezek súlyos egészségügyi szövődményei és az öröm elvesztése, míg a férfiak megúszsák egy nagyon felszínes vágással, amely nem jár hasonló komplikációkkal. Miért van ennyi fájdalom az egyik oldalon, a másikon pedig ennyire kevés?

És miért beszélnek a női nemi szervekről elsősorban a hüvely szempontjából, ami, amint arra a latin etimológia emlékeztet, csak a hüvelyt jelenti? A keresztény Isten névadással teremtette meg a világot, és azóta a névadás továbbra is par excellence szuverén aktus. Ki és miért nevezi mindazt a változatos teret csupán „a kard hüvelyének”? Hová tűnt a csikló, a vulva, a szeméremdomb, a méh és a szeméremajkak? Mindezt a „Vaginába”. Az egész a részre redukálódik: arra a részre, amely örömet okoz a pénisznek.

Ez nem csak a terminológiai redukcionizmus egyik formája: pontosan azért, mert a női nemi szerveket ahogy vannak hiányosnak nevezik, a nők nagyobb szolgálatkészséggel részt vesznek az állandó alkalmazkodási rituálékban, amelyek térben és időben óriási mértékben változhatnak, de fegyelmező hatásukban könyörtelenek. Például, míg a férfiak ritkán esnek át a nemi szervek szőrtelenítésén, a nőktől annál inkább elvárják, hogy minden szőrszáltól mentes legyen a szeméremtájékuk, annak érdekében, hogy tiszta, kívánatos és szexi lehessen. De miért van szükségünk pubertás előtti vulvákra ahhoz, hogy elfogadhatóak legyünk? Ha igaz, hogy a nemi szerveken szőr jelenik meg, amikor elérjük a pubertáskort, mit kér tőlünk a dolgoknak ez a vizuális rendje, amely elvárja, hogy a vulva úgy nézzen ki, mintha soha nem érnék el az érettséget? Hogy örökké gyerekek maradjunk? Hogy a férfiaknak kislányokkal kellene akarniuk szexelni? Üdvözlötünket küldhetjük mindenkinek, és udvariasan eltávolodhatunk ettől a férfiuralmi rendtől?

Valószínűleg nem ilyen gyorsan. A hagyományos lábkötéstől a modern magassarkú viselésig a női lábak ellenőrzése újabb eszköz a testünk fegyelmezéséhez. Akár megakadályozták a természetes növekedésüket, mert a kicsi

lábakat különösen vonzónak találták, akár a fájdalmas, magassarkú cipőkben való sétára csábították, mert a hegyes kis hímtagokon járkálva azt mondják, különösen ki vagyunk öltözve, úgy tűnik, hogy a női lábak soha nem megfelelőek. Miért lehetnek a férfiak férfiasak, amikor tökéletesen kényelmes cipőt viselnek, míg a nőknek fájdalmat kell érezniük ahhoz, hogy valóban nőiesek legyenek? Hogyan fogadhattuk el nemünk rendszerszerű fájdalommal és szenvedéssel való társítását?

Az én férfiuralmi technológiáival szemben mi, anarchafeministák a nők globális felszabadítását szorgalmazzuk - szó szerint tetőtől talpig. Kötelezettséget vállalunk, hogy küzdünk: az állami fasizmus és a talpfascia gyulladása ellen, a nemi erőszak és az ízületi gyulladás, a fallokrácia és a metatarzalgia, a szexuális zaklatás és a büttyök, az agymosás és a Haglund-sarok, a fizetés nélküli házimunka és a kalapácsolás, az abortusz jogának tagadása és a csontsarkantyúk, a nemek közötti bérszakadék és a bokaficamok, a nőgyilkosság és a gerinccsatorna-szűkület, a nemi szerv megcsönkítése és a stressztörések, a deréktáji fájdalom, a görcsök és rohamok ellen.

Összegezve azt szeretnénk, ha a nők képesek lennének járni – szabadon. És ha szexinek érezhetnék magukat, mikor így tesznek.

6. Csak csináld

Kezdd most a forradalmad. Egyetlen felület sem túl kicsi ahhoz, hogy elkezdhesd, mert a legrosszabb zsarnok nem kívül, hanem belül található. Az államhatalom megragadásának prioritizálása vagy az elismerésre vágyás ettől, pontosan azt a hatalmi struktúrát reprodukálja, amelyet elsősorban megkérdőjelezni kellene. Épp ellenkezőleg, a „csak csináld” azt jelenti, hogy mindenki számára elérhető egy kis szabadság. Egyetlen lázadás sem túl kicsi vagy túl nagy, és ami a legfontosabb, a lázadások nem zárják ki egymást: állj ellen a nemi normáknak, játssz velük, ne légy hajlandó megfelelni, vagy engedelmeskedni, bojkottálj, harcolj a kapitalizmus ellen, gyakorold a radikális demokráciát, légy

„gender-kalóz”¹⁵ különfélelekppen. Akár oly módon is, amelyet még nem találtak ki előtted. Ha nem tudsz anarchafeminista társadalmat felépíteni az országodban, akkor építsd fel a negyedben, ahol laksz. Ha nem tudod felépíteni a negyedben, akkor építsd fel a háztartásban. Ezek a tettek nem egyszerűen „individualista stratégiák”, ahogy egyesek nevezik őket, hanem egy másik világ előkonfigurációi. Ezek önmagukban politikai cselekedetek, amelyek az olyan kollektív projektek másik oldalát jelentik, mint például a tömeges mozgósítás, az alulról szerveződő szervezetek, az általános sztrájkok, a foglalkozások, a közösségi és queer életmód egyre növekvő példái, amelyek világszerte terjednek és céljuk a kapitalizmus és az autoriter állam felszámolása. Mert szükség lehet a helyi cselekedetekre, de nyilvánvalóan nem elegendők. Globális az elnyomás, ezért a harcnak is globálisnak kell lennie.

7. A cél az eszköz

Az anarchafeminista kiáltványnak nem kell és nem is lehet végleges, teljesen kidolgozott programja, mert a szabadság a végcél, és egyenesen ellentmondásos azt gondolni, hogy bármi más révén érzük ezt el, mint magán a szabadságon keresztül. Ez nem azt jelenti, hogy nem létezhetnek helyspecifikus és korlátozott időtartamú programok. Ugyanúgy, ahogyan a testek többes számban vannak és az elnyomásuk is többes, a többes számnak is stratégiának kell lennie az ilyen elnyomás elleni küzdelemben. De ha a szabadság egyszerre eszköz és cél, akkor elképzelhető egy olyan világ is, amely mentes a nem fogalmától, valamint az általa létrehozott elnyomó struktúráktól. Mivel a társadalmi nemmel ellátott testek továbbra is a kizsákmányolás és a dominancia tárgyai világszerte, egy anarchafeminista kiáltványra van szükségünk itt és most. A sürgős idők sürgős eszközöket igényelnek, és a kiáltványok ennek a sürgősségnek a kiáltásai. De ez utóbbit létraként kell elképzelni, amelyet könnyen elhagyhatunk, ha elértük a csúcst. Valójában egy anarchafeminista projekt elindításának folyamata

15. Paul Preciado: *Testo Junkie*, New York City, The Feminist Press, 2013, 55.

magába foglalja, hogy a férfiak és a nők bináris ellentétén túli világra kell törekednünk, és ez bizonyos értelemben meghaladja magát a feminizmust is.

Ezért, szemben más manifesztumokkal, az anarchafeminista kiáltvány nem lehet más, mint örökké nyitott és folyamatos, ugyanolyan folyamatos, mint az azt fenntartó transzindividuális ontológia. A jelen szöveg már a transzindividuális gyűjtés, gondolkodás és írás folyamatának eredménye. Reméljük, hogy mindnyájan, akik megtalálják magukban a legkisebb anarchafeminista impulzust, akár a legkisebb baktériumot is, amely kész velünk kiáltani, csatlakoznak a küzdelemhez és folytatják a harcot velünk. A folyamat megállíthatatlan, és ezúttal egészen a végéig megyünk, amíg a férfiuralmi rend utolsó törmeléke magába nem omlik, és minden egyes nő szabad nem lesz! Eggyel sem kevesebb! Ni una menos!

A szerzők megjegyzése az angol eredetihez: *A The Ongoing Collective mindazoknak az intra-, inter- és supra-individuális testeknek az összessége akik a jelen szöveg megformálásához hozzájárultak, illetve mindazoknak akik annak jövőjét írni fogják. Arra hívunk, hogy csatlakozz hozzánk és szólj hozzá a szöveghez.¹⁶ A fenti szöveg egy anarchafeminista manifesztum megírására vonatkozó első felhívás¹⁷ eredményeként született, de ez még csak a kezdet. Várunk minden ötletet, hozzászólást és reakciót.*

Ha úgy döntenél, hogy írnál egy új bekezdést, kérlek tüntesd fel a számát (pl. 5.1, 3.2 vagy 8), hogy tudjuk hova szeretnéd beilleszteni a manifesztum második, 2.0, kiadásában. Ha le szeretnéd fordítani a szöveget, lépj kapcsolatba a szerkesztővel Chiara Botticival (botticic@newschool.edu).

*Fordította Ugron Nóra
Az eredetivel egybevetett Bíró Noémi és Dobrai Zsolt Levente*

16. Ezt meglehetősen angolul, az eredeti megjelenésnél a komment szekcióban: <https://publicseminar.org/2020/05/anarchafeminist-manifesto-1-0/>

17. <https://publicseminar.org/2019/12/anarchafeminism/>

Már megjelent:

BROSÚRÁK:

I. Románul

1. *A. Răvușel* – Mircea Rosetti
2. *Adrian Tătăran* – Panaït Mușoiu
3. Anarhismul și vechea mișcare socialistă
4. *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de *hopancarusel*)
5. Anuarul Anarhivei 2020
6. *bell hooks* – Să înțelegem patriarhatul
7. *Carolina Vozian* – Carte, cocon, cochilie, cameră, chirie
8. *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
9. *CrimethInc* – Vot vs. Acțiune Directă
10. *Cristian-Dan Grecu* – Csipike – piticul comunist
11. *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
12. *David Graeber* – Noii anarhiști
13. *David Graeber* – Speranța în comun
14. *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
15. *Necunoscut* – Slogane din mai 68
16. *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
17. *Emma Goldman* – Gelozia: cauze și posibile remedii
18. *Emma Goldman* – Nu există Comunism în URSS
19. *Errico Malatesta* – Anarhia
20. *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
21. *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
22. *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism identitar și federalism libertar
23. *Martin Veith* – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu
24. *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
25. *Mihail Bakunin* – Catehism revoluționar
26. *Murray Bookchin* – Municipalismul libertar
27. *Philip Rieblin* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
28. *Piotr Kropotkin* – Ordinea
29. *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
30. Suprarealism și anarhism
31. *Veda Popovici* – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
32. *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. Magyarul

33. A Combahee River Collective Nyilatkozata
34. *Audre Lorde* – A düh használatáról: a rasszizmusra válaszoló nők
35. *Audre Lorde* – Életkor, rassz, osztály és nem: Nők újradefiniálják a különbséget
36. *bell hooks* – Feminista politika
37. *bell hooks* – Megérteni a patriarhátust
38. *Carmen Gheorghe* – Fejünkbe húzzuk a szoknyáinkat a roma feminizmusért
39. *Carolina Vozian* – Könyv, kégli, kéreg, kuckó, kvártély

40. *Georgiana Aldessa Lincan* – A fehér privilégium felhasználása a társadalmi igazságosságért folytatott harcban
41. *Kimberlé Crenshaw* – Az interszekcionalitás sürgőssége
42. *Vincze Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világhírvény idején: Lakhatási igazságosság Romániában
43. *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
44. Határokon átvélő feminista manifesztum
45. *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus
46. *Oana Dorobanțiu* – Szövetségesség és performativitás: mit jelent szövetségességnek lenni?
47. *The Ongoing Collective* – Anarchafeminista Manifesztum 1.0

III. Angolul

48. *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
49. *Cristian-Dan Grecu* – Csipike – the Communist Pipsqueak
50. *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
51. *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania
52. Essential Strike Manifesto

IV. Más nyelvek

53. *M.E.K.A.N.* – Ekstase in Zeiten der Cholera
54. *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

KÖNYVEK:

I. Románul

1. Nicolas Trifon: un parcurs libertar internaționalist – interviuri
2. *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
3. *Mihail Bakunin* – Dumnezeu și Statul

Feminista fordítássorozatunk mot-
tóját - A hallgatásod nem véd meg
- Audre Lorde afroamerikai lesz-
bikus feminista szerzőtől kölcsö-
nőztük. A sorozatban különböző
nemzetközi és romániai interszek-
cionális, antirasszista és antikapita-
lista feminista esszék, elemzések és
manifesztumok magyar fordításait
közöljük, melyek a cinkos csend
helyett a meghallgatást, az elhallga-
tás helyett a felszólalást és a párbe-
szédet kívánják katalizálni.